

A SZEGÉNYSÉG CSÖKKENTÉSÉRE IRÁNYULÓ SZAKPOLITIKÁK KONCEPTUÁLIS MEGKÖZELÍTÉSEI

CONCEPTUAL APPROACHES TO POVERTY REDUCTION POLICIES

NÉMA JUDIT-ESZTER

Debreceni Egyetem, Magyarország/Szováta, Románia
nemajuditeszter@gmail.com

DOI: 10.59357/ProSciRural.2023.1.08

Összefoglalás

A kitekintő írás Panica 2023-as tanulmányát¹ ismerteti, amelynek témája a fejlődés koncepcionális megközelítései és a szegénység csökkentésére irányuló politikák közötti változó kapcsolat.

A kortárs szociálpolitikai diskurzusokban egyre inkább kritika tárgyává válik az „állam” intézményének létjogosultsága. Bár Nyugat-Európában az állam, ezen belül a jóléti rendszerek jelentős szerepet játszottak a modernkori civilizációs folyamat felerősödésében, Közép-Kelet Európában azonban másként alakult a társadalom kulturális-civilizatorikus „fejlődése” a Nyugathoz képest. Daniela Panica alább ismertetésre kerülő tanulmánya a romániai jóléti államiság fele törekvő ideológiák megértésének intenciójával született. Megközelítése szerint ezen folyamatok modellálására szükségeszerű a szociálpolitika korszakainak átható megismerése, melyek leginkább az alkalmazott szegénységcsökkentési módszerek kronológiai változásai által ragadhatók meg.

Kulcsszavak: fejlődésemleletek, szegénységcsökkentő politikák, evolúciós elméletek, emberi fejlettségi index (HDI)

¹ Panica, D. (2023). Evolutia relatiei dintre abordarile conceptuale cu privire la dezvoltare si politicile de reducere a saraciei. *Calitatea Vieții*, 34(1), 1–18.
<https://doi.org/10.46841/RCV.2023.01.03>

Bevezetés

Daniela Panica tanulmányában a szegénységcsökkentési módszerek főbb megközelítéseire fókuszál, melyeket a fogalom fejlődésének, változásának kontextusában kísérel azonosítani. Alapfelvetése szerint a *gazdasági fejlettség azonosítására használt releváns mutatók* és azoknak a *szegénységcsökkentés főbb politikáira* gyakorolt hatása közt szoros kapcsolat van. Tanulmányában azt célozza meg indokolni, hogy noha a globális tendenciákat követve ez a két fogalom párhuzamosan fejlődött, mégis az ország földrajzi területétől/fejlettségi szintjétől függően eltérően konceptualizálódott. Előrevetítve gondolatmenetét: a már fejlett országok a gazdasági növekedésen és a szociálpolitikán alapuló jólétnövelő politikákat élveztek, míg az elmaradott országoknak a szegénységcsökkentő politikákat javasolták, amelyek elsősorban a készpénztranszfereken és az alapvető szükségletek biztosításán alapulnak. Ennek az eltérésnek a hatása jól látható a Világbank adataiban, hiszen a túlnyomórészt fejlett országokkal rendelkező területek (Európa és Közép-Ázsia vagy Kelet-Ázsia és a csendes-óceáni térség) esetében csökkent az abszolút szegénységben élők száma, míg a túlnyomórészt fejletlen országokat tartalmazó földrajzi területeken nőtt ez a szám (Világbank, 2021b).

Az aktuális jelenünket érintő, a COVID-19 által okozott globális válsággal összefüggésben a nemzetközi szervezetek szegénység csökkentésére vagy felszámolására vonatkozó előrejelzései teljesen meginogtak – véli a szerző. Míg 2019-ben a Világbank becslése szerint a mélyszegénységben élők száma 2022-ben 581,3 millióra volt tehető, addig a 2022-re készített előrejelzés, amely a világjárvány hatását is figyelembe vette, sokkal pesszimistább számokról számolt be: 656,7 millió emberről. Mivel az olyan szervezetek, mint a Világbank és az ENSZ, programjaikban a fejlesztés és a szegénységcsökkentés fogalmát együttesen kezdik használni, fontos kiemelni, hogy ez a két fogalom hogyan alakult az idők során, és hogy a fejlesztési modellek milyen hatással voltak a szegénységcsökkentési politikákra (Világbank, 2021b). Ennek okán a *gazdasági fejlesztés paradigmaváltásait*, a javasolt *szegénységcsökkentési módszerek* tipológiáit a szerző olyan releváns adatokat gyűjtő szervezetek hivatalos honlapjain található információk és adatok elemzésére alapozza, mint a Világbank, az OECD, az UNDP (az ENSZ Fejlesztési Programja) és az Európai Bizottság.

A fejlődés mérésének paradigmaváltásai

A fejlődés fogalmának meghatározása rendkívül összetett, hiszen a történelem során a fejlődésre használt meghatározások gyakran ellentmondásosak voltak. Arisztotelész a növekedés fogalmát a társadalom szerves fejlődése felől, a korszakok egymásutániségán keresztül közelítette meg, ahol minden szakaszhoz a növekedés, a csúcspont és a hanyatlás ciklusai kapcsolódtak. A felvilágosodás korszakában, majd a 17. század eszméiben lemondtak a hanyatlás és a kudarc ciklikusságáról a tudományos racionalizmuson alapuló folyamatos fejlődés eszméje javára. A 19. század elejével, a korszak gyarmati terjeszkedésével összefüggésben a fejlődés mint a történelem végének eszméje a Nyugat világ feletti felsőbbrendűségének ideológiájává alakult át, azzal érvelve, hogy minden nemzetnek ugyanazt a fejlődési utat kell követnie, mint a magasabb jóléti szinttel jellemezhető nyugati államoknak.² A II. világháború vége paradigmaváltást jelentett a társadalmak fejlődéséről folytatott vitában, amikor a fejlődés fogalmát már nem csak elméleti szempontból közelítették meg, hanem mérhető mutatókkal operacionalizálták egy ország fejlettségi szintjének értékelésére. Ebben az összefüggésben a fejlődés új megközelítése, a fejlődés/elmaradottság dichotómiája alakult ki. Míg addig a viszonyok a gyarmatosító/kolonista elv szerint szerveződtek, addig a fejlett/elmaradott dichotómia új viszonyt javasol. Rostow fejlődéselmélete például a következőket állapította meg: minden társadalom, gazdasági méretétől függetlenül, besorolható a következőkbe: hagyományos társadalom, „felszálló” társadalom, fellendülő társadalom, érett társadalom és magas fogyasztási szintű társadalom (Rostow, 1991), amikor a társadalom eléri a tömegtermelés és a fogyasztás maximális szakaszát. **A fejlődés evolúciós elméletei** az 1960-as években nagy népszerűségnek örvendtek az Egyesült Államokban, de az 1970-es évek elején, a gazdasági válságok és a vietnami háború kapcsán megkérdőjeleződött ezen elméletek hatékonysága.

² Auguste Comte (1893) például rámutatott, hogy minden nemzet átesik egy teológiai szakaszon, amelyet egy metafizikai szakasz követ, és amely a pozitivisták államában csúcsosodik ki, ahol a tudomány vagy a tudományos módszer diadalmaskodik. Karl Marx (1981) szintén a társadalmak több fejlődési szakaszának létezését állítja, az érdeklődési pontok ebben az esetben a termelési eszközök és a termelési viszonyok. Így a feudalizmusból a kapitalizmusba való átmenettel szerinte küszöbön állt a szocializmusba való átmenet (Marx, 1981).

Az új, **alternatív függőségi elméletek** rámutattak arra, hogy a fejlett országoktól kapott "segélyek" főként függőséget teremtettek az erőforrás-transzferektől, ahelyett, hogy a helyi gazdaságot serkentették volna. Ebben az összefüggésben alakult ki a „segélyektől” való függőség fogalma, melyek a déli/perifériaállamokban egyre növelte a társadalmi egyenlőtlenségeket, ezáltal akadályozva a nemzetközi piacra való integrálódásukat is egyaránt. Ez a folyamat vezetett a szegényebb régiók szisztematikus alulfejlettségéhez és a periféria/alárendelt státuszt reprodukciójához – véli a szerző. Wallerstein (2011) három kategóriára osztotta a globális gazdasági rendet: központ, periféria és félperiféria országok. Elméletében a centrum országok a fejlett, magas életszínvonallal rendelkező társadalmak csoportját képviselik, amelyek éppen a perifériás és félperifériás országok erőforrásait és humán tőkéjét aknázzák ki. Az utóbbiak viszont a fejlett országok tőkéjétől függenek, ugyanakkor a gazdaságon belüli státuszuk tekintetében semmilyen előnyt nem élveznek, ezért ez a fajta rendszer nemcsak a fejlett országoktól való függésüket, hanem a gazdasági kapcsolatokon belüli kizsákmányolásuk mértékét is szemlélteti. Ily módon a függőségi elmélet rávilágít arra, hogy a régi ipari országokban az erőforrások felhalmozódásához vezető mechanizmusok reprodukciója a „fejletlen” országokban nem valósulhat meg, mivel azok hátrányos gazdasági kapcsolatokba vannak ágyazva.

Egy olyan környezetben, ahol a függőségi elméletek a monetáris transzferek által okozott ördögi mechanizmust éltették, amikor az elmaradott országok a fejlett országok kereskedelmétől és segélyeitől váltak függővé, küszöbön állt egy olyan mozgalom megjelenése, amely a függetlenség fontosságát hangsúlyozta a fejlődés szempontjából. **Az autonómia mint fejlődési mód** elveinek illusztrálására a szerző példaként Tanzánia esetét elemzi. Az 1960-as években Tanzánia elfogadta az ország autonómiájáról szóló nyilatkozatot, ám a normatív diskurzussal ellentétben, gyakorlatba átültetve nem hozta meg a kívánt eredményeket. A szerzők ugyanis nem vették meg alapozottan figyelembe olyan külső tényezők létezését (aszály, alacsony termelékenység, emelkedő olajárak), amelyek erősen befolyásolják a gazdaságot. Annak ellenére, hogy az autonómia csökkentheti az egyenlőtlenséget a nemzetközi tranzakciókban, hatástalan a csak bizonyos országokban fellelhető erőforrások esetében, ezért az erőforrások újraelosztásához szükségeszerű a globális mechanizmusokhoz folyamodni – ez Panica szerint azonban ellentmond az autonómia elvének.

A függőségi elméletek a fejlesztési tervek normáinak újraértékeléséhez vezettek, új témákat hozva a nemzetközi diskurzusba. A NIEO (New International Economic

Order) nyilatkozata például az „elmaradott” országok felháborodását volt hivatott kifejezni a „fejlesztési” intézkedések rájuk gyakorolt hatása miatt. Különösen az erőforrások általános újraelosztásával kapcsolatos kérdéseket vették figyelembe, de nem kínálnak megoldást az „alulfejlett” gazdaságok strukturális problémáira, amelyekről évtizedek óta szó esett (például az import és az export szerkezete). Az ENSZ nyilatkozata (Egyesült Nemzetek Szervezete, 1974) azonban mégsem javasolt új intézkedéseket, hanem ugyanazt a párbeszédet ismételte meg, mint az előző szakaszban: gazdasági növekedés, a világkereskedelem bővítése és az iparosodott országok „segélyeinek” növelése. A Világbank válaszként új módszert, az alapszükségletek megközelítését javasolta az elmaradottság elleni küzdelemre (Robert McNamara Világbank-elnök 1972-es éves beszéde). McNamara a fejlesztés módszereként **az alapvető humán szükségletek kielégítésére** összpontosít: táplálkozás, lakhatás, egészség, foglalkoztatás és oktatás. Elmélete szerint a fejlesztést a túléléshez szükséges alapvető szükségletek kielégítésével kell kezdeni, majd a legszegényebbek termelékenységét kell növelni, hogy be lehessen őket vonni a gazdasági rendszerbe (McNamara, 1972).

Az energiaválság és a szűkösségi viták kapcsán fokozatosan egy **új, fenntartható fejlesztési terv** iránti igény fogalmazódott meg, mely az ENSZ 1972-es stockholmi konferenciáján csúcsozott. Ekkor olyan ökológiai témák kapcsán fogalmaztak meg új normatívákat, mint a káros emberi tevékenységek hatásai, az iparosodás/növekedett gazdasági termelés által okozott problémák (erdőirtás, az ózonréteg csökkenése, az urbanizáció, az állat- és növényfajok vagy a tengeri élővilág veszélyeztetése, kihalása). A következő évtizedben az ENSZ és a Környezetvédelmi és Fejlesztési Világbizottság (1987) újabb jelentést tett közzé, amely összeállította a főbb környezeti problémák listáját, és olyan folyamatként definiálta a fenntartható fejlődést, mint amelynek során az emberiség legyen képes a jelen szükségleteinek kielégítésére anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek képességét saját szükségleteik kielégítésére (ENSZ, 1987).

A jóléti állam kiterjesztésével és a korszak gazdasági egyensúlyhiányával összefüggésben az 1980-as évek fejlesztési politikáit egy **új, neoliberális** ideológia jellemezte. Az autonómia fontossága és a periférikus gazdasági státusztól való elhatárolódás mellett érvelő fejlődéelméletek (Wallerstein, 2011) helyét egy a kereskedelem liberalizációjára és a gazdasági tevékenységbe való csökkentett állami beavatkozásra fókuszáló modell vette át (Washingtoni konszenzus – ld. Williamson, 1989). Az elmaradott országok adósságválságával összefüggésben is felmerült a

strukturális kiigazítási programok végrehajtásának gondolata, így a Világbanktól vagy a Nemzetközi Valutaalaptól hitelért folyamodó, illetve a külföldi befektetéseket ösztönözni kívánó országoknak kellett végrehajtaniuk ezeket a gazdasági reformokat. Panica elemzésében konstatálja: a washingtoni konszenzus politikáinak hatásai alapozták meg a globalizáció folyamatát és a termelési folyamatoknak a déli országokba történő kiszervezését is.³

A fejlődés fogalmának operacionalizálásában a következő fontos változást **az emberi fejlődési index (HDI)** megjelenése hozta 1990-ben. A korábbi megközelítésekkel szemben, amelyek csak gazdasági mutatókat vettek figyelembe az országok fejlettségi szintjének értékeléséhez, a HDI paradigmaváltásként olyan változókat vett figyelembe, mint a jövedelemszint, a várható élettartam, az oktatási szint, később pedig az emberi szabadság mutatója is bekerült (PNUD, 1990). Bár Panica elemzésében fontos lépésnek minősíti az „emberarcú fejlődést”, hiszen a HDI az „egyéni választási lehetőségek kiszélesítésének” fontosságát hangsúlyozta (Sen, 1998), és azt, hogy a „fejlődésnek többnek kell lennie, mint a jövedelem és a vagyon bővülése” (PNUD, 1990:10), de ez a vízió ugyanolyan normatív, mint elődei, anélkül, hogy konkrét fejlesztési tervet vagy struktúrát adott volna.

A 21. század kezdete új kérdéseket vetett fel a fejlesztési vitában. A globalizáció, az ökológiai problémák, a termelékenység növelése az erőforrások túlzott kiaknázásával szemben, vagy az ideális életkörülmények meghatározása és megteremtése csak néhány a társadalmi fejlődés problémái közül.

A nemzetközi szervezetek által támogatott fejlesztési elméletek

A világszervezetek, mint a **Világbank**, az **ENSZ** fejlesztési programja (PNUD/UNDP) és az **OECD** valódi adminisztratív struktúrákat alakítottak ki a fejlesztési programok koordinálására és kidolgozására, hogy az elmaradott társadalmakban monitorizálják és növeljék a mutatók szintjét. A fejlettségi-szegénység dichotómia monitorizálására több mint 30 témában képeztek mutatókat: 1. Mezőgazdaság és vidékfejlesztés; 2. Humanitárius segélyek hatékonysága; 3. Éghajlatváltozás; 4. Gazda-

³ Latin-Amerikában 1985 és 2005 között az átlagos importvámok 42%-ról 10%-ra csökkentek, ami a külföldi import lavinájához vezetett. Ezekben az országokban (köztük Romániában is) állami vállalatok ezreit privatizálták, és a jogszabályi kereteket is korszerűsítették, hogy barátságosabbak legyenek a külföldi befektetők számára.

ság és gazdasági növekedés; 5. Oktatás; 6. Energia és bányászat; 7. Környezetvédelem; 8. Külső adósság; 9. Pénzügyi szektor; 10. Nemek közötti egyenlőség; 11. Egészségügy; 12. Infrastruktúra; 13. Szegénység; 14. Magánszektor; 15. Közszektor; 16. Tudomány és technológia; 17. Társadalmi fejlődés; 18. Szociális védelem és munka; 19. Kereskedelem; 20. Városfejlesztés (Világbank, 2021b). Bár Panica szerint a Világbank rendkívül átfogó képet ad a fejlesztési témákról, mégsem nyújt olyan integrált képet, amely képes lenne ezeket a témákat átfogóan kezelni, hiszen az egy főre jutó jövedelem az a kritérium, amely alapján rangsorokat állítanak fel (Világbank, 2021b) egy ország szegénységi szintjéről, és amely meghatározza a fejlesztési forrásokhoz való hozzáférés jogosultságot is (Világbank, 2015) – értékeli.

Mind az Európai Unió (2030-as fejlesztési stratégiája), mind az **ENSZ (ENSZ, 2022)**, mind az **OECD (2016)** 17 meghatározott fenntartható fejlesztési modul megvalósítására épül: 1. Szegénység felszámolása; 2. Éhínség felszámolása; 3. Egészség és jólét; 4. Minőségi oktatás; 5. Nemek közötti egyenlőség; 6. Tiszta víz; 7. Tiszta és megfizethető energia; 8. Jó munkahelyek és gazdasági növekedés; 9. Infrastruktúra és innováció; 10. Az egyenlőtlenségek csökkentése; 11. Fenntartható városok és közösségek; 12. Felelős fogyasztás; 13. Intézkedések az éghajlatváltozás csökkentésére; 14. Víz alatti élővilág; 15. Szárazföldi élővilág; 16. Béke, igazságosság és erős intézmények; 17. Partnerségek a célok eléréséhez.

Panica észrevételeit idézve, ha közelebbről megvizsgáljuk ezeket a mutatókat, láthatjuk, hogy a három fenti nemzetközi szervezet ugyanazokat a témákat tekinti a fejlődés alapjául, fókuszuk pedig alapvetően az elmaradott országok modernizációs jövőképre irányul. Véleménye szerint mind a fejlődés meghatározásának módjára (olyan mutatók felhasználásával, amelyeknél a már fejlett országok magas pontszámot érnek el), mind a fejlesztés megvalósításának módszereire (közvetlen pénzügyi transferek vagy humanitárius segélyek, amelyek gyakran negatív hatással lehetnek a helyi piacokra) vonatkozóan beszédes konklúziókat fogalmazhatunk meg a mögöttük húzódó ideológiákról. „Ezek a statisztikai mutatókkal történő operacionalizálások ugyan lehetővé teszik a különböző intézkedések (projektek, beruházások) eredményeinek rendkívül gyors és világos bemutatását, lehetővé teszik az országok fejlettségi szintjére vonatkozó határok és rangsorok felállítását is, ugyanakkor nem képesek képet adni arról, hogy ezek a beruházások és projektek milyen hatással vannak azokra a társadalmakra, ahol megvalósultak” – véli (Panica, 2023:11).

A **HDI (Human Development Index) mutató**, az emberi fejlődési index elfogadása **ellenben** az az 1990-es jelentés elindításával paradigmaváltást hozott a korábbi neoliberális koncepcióval szemben, hiszen a gazdasági növekedés (GDP) mellett felértékelődött a humán tőke és az életminőség mércéje is, különös jelentőséget tulajdonítva az oktatáshoz való hozzáférés vagy a születéskor várható élettartamot mérő mutatóknak is. Sen képességmente különösen fontos volt ennek a mutatónak a kidolgozásában, melynek két fő dimenziója: 1. az emberi képességek javítása (mint: várható élettartam és egészség, tudás, tisztességes életszínvonal); 2. az emberi fejlődés feltételeinek megteremtése (mint: politikai részvétel, környezeti fenntarthatóság, emberi jogok, nemek közötti egyenlőség). Más szóval, az emberi fejlődésnek ez a megközelítése különösen azokra a lehetőségekre és választási lehetőségekre (vagy képességekre) összpontosít, amelyeket az egyéneknek kínálnak az emberi fejlődés magas szintjének elérése érdekében (ENSZ, 2015).

A szociális programok megjelenése

A fejlődés és a szegénység közötti kapcsolat fontos szakasza a II. világháború utáni időszak volt, amikor a szegénységről szóló diskurzusban változás következett be. A háború társadalmi és gazdasági hatásai, valamint a hadigazdaság hatására az egyének közötti társadalmi szakadék szűkülése miatt fontos témává vált a szociális védelmi rendszer kérdése. A modernizációt/iparosodást és termelékenységnövekedést magában foglaló fejlesztési elképzelések hatására az államok vállalták, hogy programokat dolgoznak ki az akkori idők néhány égető szociális problémájának kezelésére, nevezetesen az oktatás, táplálkozás, egészségbiztosítás vagy nyugdíjrendszerek formájában. Panica a nagy-britanniai Beveridge-jelentést (1942) idézi a társadalombiztosítási folyamat legmarkánsabb elindító dokumentumának, miszerint a biztosított juttatásokat nem az állam segélyének tekintették, hanem inkább az állam és polgárai közötti szerződésnek. Ezek többnyire a társadalombiztosítás vagy szociális segély két kategóriáját kimerítő juttatások voltak: a II. világháború előtt a szakképzett és jól fizetett munkavállalók számára foglalkozási vagy foglalkozási csoport alapú módon, majd a II. világháború után kvázi-univerzális, azaz a többi munkavállalóra is kiterjesztett rendszerek formájában.

A szegénycsökkentésre irányuló **1980-as, 1990-es évekbeli neoliberális politikát** az elmaradott országok adósságválsága és az állami megszorítások folyamata

jellemezte. Míg a korábbi évtizedekben nőttek a jóléti programokra fordított kiadások, a válság 1980-as évekbeli kitörésével például a Thatcher-kormány elkezdte csökkenteni a jóléti programokra fordított juttatásokat, ennél fogva a privatizáció és a dez-industrializáció erőteljes hatást gyakorolt a szegény rétegekre (a relatív szegénységben élő egyének aránya 1981 és 1990 között mintegy 10 százalékponttal nőtt) (McGuinness, 2018). A válság hatásainak enyhítését célzó strukturális kiigazítási programok számos országot arra kényszerítettek, hogy intézkedéseket fogadjon el a közkiadások csökkentésére, ami a köztisztviselőkől és az állami irányítás alatt álló iparágakban dolgozó középosztály egy részének életszínvonalának csökkenéséhez vezetett. Ebben az időszakban kezdett leginkább kiéleződni a társadalmi egyenlőtlenség két kategóriája: a nemzeti szegénységi küszöb alatt élők és a magas iskolai végzettségűeké, akik a reformok bevezetéséig kényelmes életszínvonalon éltek (Beaudoin, 2006).

Az 1990-es években a fejlődés sikerének kulcsát a humán tőkébe és a humán fejlődésbe való beruházásban látták, de a kevésbé fejlett országok a gazdasági válság körülményei között nem tudták fenntartani az e fejlődési modell megvalósításához szükséges beruházási szintet. Az 1970-es évek válságaira és a vegyes gazdaságok kudarcára adott válaszként a korszak gazdasági válságának kezelésében kialakult a „washingtoni konszenzus”, amely a gazdasági fejlődéssel összefüggésben az állam szerepét a magánberuházások ösztönzésében szorgalmazta.

A 21. század eleje néhány fontos változást hozott a fejlesztések terén. Az egy ország fejlettségi szintjének meghatározására szolgáló, egyetlen mutatóból álló megközelítés helyett láthattuk, az 1990-es évek elején ez a koncepció több mérhető mutatóra bomlott, melyek némelyike a szegénység kezelését is célozta modellálni. A WHO például a millenniumi fejlesztési célok révén 2015 végére a következőket vállalta: 1. A mélyszegénység és az éhezés felszámolása. 2. Az általános iskolai oktatáshoz való egyetemes hozzáférés elérése. 3. A nemek közötti egyenlőség előmozdítása. 4. A gyermekhalandóság csökkentése. 5. Az anyák egészségének javítása. 6. A HIV/AIDS, a malária és más betegségek elleni küzdelem. 7. A környezeti fenntarthatóság biztosítása. 8. Globális partnerségek kialakítása a fejlesztés érdekében (World Health Organization, 2022). Panica elemzésében azonban kitér arra, hogy a Világbank adataiból kitűnik, hogy a mélyszegénység korántsem szűnt meg, sőt, a világ egyes területein a mélyszegénységben élők számának növekedése tapasztalható (a dél-szaharai Afrika vagy Latin-Amerika és a Karib-térség például).

Következtetések

Daniela Panica elemzésének fő célja az volt, hogy rávilágítson a fejlődés paradigmaváltásának főbb történeti operacionalizálására. A fejlődés történetiségben való ábrázolásával Panica a fogalom precízebb definiálását célozta meg, valamint azt felvázolni, hogy annak meghatározása milyen hatással van a nemzetközi stratégiára és a közpolitikai döntéshozatalra. A tanulmány konklúziójaként megfogalmazhatjuk, a fejlődés fogalmának jelenlegi szemlélete lehetetlenné teszi annak elválasztását a szegénység kérdésétől, ezért fontos e két fogalom kapcsolatának és fejlődésének megvitatása a jobb fogalmi megértés érdekében.

Az ismertetett tanulmány bibliográfiájából átvett irodalmak jegyzéke

- Beaudoin, S. M. (2006): Poverty in World History. London; New York: Routledge.
- ENSZ (1974): Declaration on the Establishment of a New International Economic Order. Sixth Special Session Agenda Item 7.
- Európai Bizottság (2022): Climate Change and Environmental Degradation Knowledge for Policy. https://knowledge4policy.ec.europa.eu/climate-change-environmental-degradation_en (2023.06.07)
- McGuinness, F. (2018): Poverty in the UK: Statistics. BRIEFING PAPER 7096.
- McNamara, R. S. (1972): Address to the Board of Governors by Robert S. McNamara. The World Bank, September 25.
- <http://documents.worldbank.org/curated/en/426131468341113875/Address-to-the-Board-of-Governors-by-Robert-S-McNamara> (2023.06.07.)
- OECD (2016): Better Policies for 2030: An OECD Action Plan on the Sustainable Development Goals. Paris: OECD.
- PNUD (1990): Jelentés az emberiség fejlődéséről. New York: UNPD.
- Rostow, W. W. (1991): The Stages of Economic Growth: A Non-Communist Manifesto. 3rd edition. Cambridge England; New York: Cambridge University Press.
- Sen, A. (2008): Commodities and Capabilities. New Delhi: Oxford Univ. Press.
- Világbank (2015): Borrowing Countries. International Development Association - World Bank. 29 December 2015. <http://ida.worldbank.org/about/borrowing-countries> (2023.06.07.)

Világbank (2021a): How Does the World Bank Classify Countries? – World Bank Data Help Desk. 2021.

<https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/378834-how-does-the-world-bank-classify-countries> (2023.06.07.)

Világbank (2021b): Understanding Poverty. World Bank. 2021.

<https://www.worldbank.org/en/understanding-poverty> (2023.06.07.)

Wallerstein, I. (2011): The Modern World System. 1. Capitalist Agriculture and the Origins of the European World-Economy in the Sixteenth Century. *Studies in Social Discontinuity*. Berkeley, Calif.: Univ. of California Press.

Williamson, J. (1989): What Washington Means by Policy Reform. *Latin American Readjustment: How Much Has Happened*. Washington: Institute for International Economics.

Abstract

The Outlook paper presents Panica's 2023 study on the changing relationship between conceptual approaches to development and poverty reduction policies. In contemporary social policy discourses, the legitimacy of the institution of the 'state' is increasingly subject to critique. Although the state, including welfare systems, played a significant role in the modern civilisation process in Western Europe, the cultural-civilisational 'development' of society in Central and Eastern Europe was different from that in the West. Daniela Panica's study, presented below, was conceived with the intention of understanding the ideologies that aspired to welfare statehood in Romania. She argues that to model these processes, it is necessary to have a comprehensive understanding of the eras of social policy, which can be best captured through chronological changes in the poverty reduction methods used.

Keywords: development theories, poverty reduction policies, evolutionary theories, human development index (HDI)